

Handläggare
Carina Gillgren
Telefon: 08-50825611
Lotta Hedstad
Telefon: 08-50825123

Till
Socialnämnden
2023-12-12

Boendestöd inom funktionsnedsättning - en kvalitetsgranskning

En kvalitetsgranskning i stadsdelsförvaltningarna Hägersten-Älvsjö, Hässelby-Vällingby, Skarpnäck och Södermalm

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner funktionshinderinspektörernas rapport
2. Socialnämnden överlämnar rapporten till berörda stadsdelsnämnder
3. Socialnämnden överlämnar rapporten till övriga stadsdelsnämnder för kännedom

Sammanfattning

Aktuell kvalitetsgranskning avser boendestöd enligt SoL för personer inom verksamhetsområdet funktionsnedsättning. Den har genomförts i stadsdelsförvaltningarna Hägersten-Älvsjö, Hässelby-Vällingby, Skarpnäck och Södermalm. Totalt omfattar granskningen 80 ärenden, 20 ärenden per stadsdelsförvaltning och hälften kvinnor och hälften män.

Granskningen visar att en aktuell DUR-utredning finns i 71 procent av ärendena, vilket är en lägre siffra än vid de senaste årens genomförda granskningar. Beställningar av insats varierar i struktur och information om stödbehov både mellan och inom verksamheterna. I granskningen förekommer det beställningar med få aktiviteter vid insats på tre timmar per vecka. Beställningens aktiviteter och målsättningar ändras återkommande av utförare. Att följa upp insatsen och att systematiskt dokumentera uppföljningen är ett genomgående utvecklingsområde för de granskade verksamheterna.

Granskningen visar att det finns dokumentation i personakten för tio personer om att de fått frågor om våld. Att säkerställa och följa de framtagna rutinerna för att ställa frågor om våld är ett genomgående utvecklingsområde.

Socialförvaltningen
Avdelningen för stadsövergripande sociala
frågor

Storforsplan 36
Box 44
123 21 Farsta
Växel 08-50825000
Fax
socialforvaltningen@stockholm.se
<https://start.stockholm>

Få personer i granskningen är föräldrar till minderåriga barn och det går inte att dra några slutsatser kring följsamhet till rutiner gällande barnperspektiv och barnrättsperspektiv.

Bakgrund

Stockholms stads funktionshinderinspektörer har till uppgift att granska kvalitet i biståndsbedömda insatser som ges till personer med funktionsnedsättning enligt Socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Uppdraget har ett generellt brukarperspektiv. Bevakning av likställighet över staden samt spridning av goda exempel från de granskade verksamheterna är en viktig del i arbetet. Syftet är att stimulera verksamheternas utvecklings- och kvalitetsarbete.

Granskningsarbetet genomförs utifrån en granskningsmodell som baseras på kvalitetskriterier framtagna av Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och regioner (SKR):

- Trygghet och säkerhet
- Självbestämmande och integritet
- Tillgänglighet
- Helhetssyn och samordning
- Kunskapsbaserad verksamhet
- Effektivitet

En analys av granskningsresultatet görs utifrån kvalitetsområdena där kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet redovisas under gemensam rubrik.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner funktionshinderinspektörernas kvalitetsgranskning boendestöd inom funktionsnedsättning. Vidare föreslås att rapporten överlämnas till berörda samt övriga stadsdelsnämnder för kännedom.

Ärendet

Kvalitetsgranskningen har genomförts i stadsdelsförvaltningarna Hägersten-Älvsjö, Hässelby-Vällingby, Skarpnäck och Södermalm. Totalt omfattar granskningen 80 ärenden, 20 ärenden per stadsdelsförvaltning och hälften kvinnor och hälften män.

Trygghet och säkerhet

Granskningen visar att en aktuell DUR-utredning som underlag för beslut finns i 71 procent av ärendena. Det är ett sämre resultat än under de senaste årens granskningar där trenden har varit att DUR-utredningar funnits i stor utsträckning. Uppdaterade och aktuella utredningar som underlag för beslut bidrar till likställighet i staden.

I flera ärenden där en aktuell utredning finns saknas väsentliga uppgifter inom vissa livsområden. Uppgifter om intressen, resurser

och eventuella önskemål bidrar till att ge en helhetsbild av den enskildes situation.

Granskningen visar att strukturen i beställningarna varierar. Målsättning inklusive den enskildes personliga och beskrivning av om den enskilde behöver stöd i att starta en aktivitet, behöver stöd under hela aktiviteten eller endast avstämning kring om aktiviteten är utförd på egen hand saknas ofta. Granskningen visar att utförare i upprättad genomförandeplan återkommande ändrar både beställningens aktiviteter och målsättningar. Samtliga utförare behöver säkerställa att kompetens finns i verksamheten som möjliggör upprättandet av genomförandeplaner utifrån anvisningar.

Diskrepansen mellan beställningar och genomförandeplaner liksom att genomförandeplan för insatsen saknas har uppmärksammats i flera tidigare granskningar som inspektörerna genomfört. Ansvar för att upprätta en genomförandeplan åligger utföraren av insatsen. Beställaren har alltid ett ansvar för att säkerställa att genomförandeplanen upprättas och inkommer. Ett beslut om insats ska regelbundet följas upp för att säkerställa att insatsen motsvarar behoven. Avsaknaden av genomförandeplaner försvårar möjligheten till uppföljning.

I dialogmötena med handläggare framkommer att endast ett fåtal av dem har som rutin att biståndssökande visar legitimation för att styrka sin identitet. Att själv styrka att man är den tjänsteperson man utger sig för i samband med till exempel hembesök är inte heller något som görs rutinmässigt. Det borde vara lika självklart att uppvisa legitimation vid besök på stadsdelsförvaltningen som det är vid ett besök på vårdcentralen. Ett ökat fokus på välfärdsbrottslighet och hur organiserad brottslighet kan förekomma inom välfärdssektorn är välkommet då stadens samtliga medarbetare behöver få större kunskaper om det.

Självbestämmande och integritet

Fullmakt för företrädare och/eller sekretessmedgivande för kontakt med professionellt och privat nätverk återfinns i närmare 40 procent av de granskade ärendena. Information om fullmakten ska vara tydligt och lättillgängligt dokumenterat i Paraplyet så att det inte råder några tveksamheter om vilka kontakter som får tas med utomstående. I ett fåtal ärenden förekommer kontakter med anhöriga där det är oklart kring om fullmakt finns och om den fortfarande gäller. Det förekommer även att anhöriga med fullmakt både ansöker om insatser och avslutar insatser för den enskildes räkning.

Att frågor om våld och våldsutsatthet ställts till den enskilde i samband med utredning och uppföljning framgår i totalt tio ärenden i granskningen. Det är en låg siffra, inte minst mot bakgrund att

verksamheterna redogör för rutiner för att ställa frågor i samband med nybesök eller uppföljningar. Att rutinmässigt ställa frågor om våld och att dokumentera enligt fastslagna anvisningar är, liksom tidigare granskningar också visat, utvecklingsområde hos samtliga granskade verksamheter.

Tillgänglighet

I aktuell granskning utförs inte boendestöd utanför kontorstid i något av de granskade ärendena. Uppfattningen bland både ledning och handläggare att det är få utförare som utför boendestöd utanför kontorstid. För enskilda personer kan det vara svårt att efterfråga boendestöd på annan tid om man inte känner till att det ens finns möjlighet till det vilket gör att kommunens informationsskyldighet är viktig att betona för att enskilda ska kunna tillvarata sina rättigheter.

Helhetssyn och samordning

Få personer i aktuell granskning är föräldrar till minderåriga barn och det går inte utifrån dessa ärenden att uttala sig om hur rutiner och arbetssätt kring att uppmärksamma barn tillämpas i verksamheterna. Det varierar mellan de granskade verksamheterna i hur samarbetet med och tillgången till anhörigkonsulent ser ut. Anhörigas situation och behov av stöd kan förändras över tid och handläggaren kan utgöra en viktig länk i att återkommande ge information om stöd till anhöriga.

Uppfattningen bland handläggare är att personer inom verksamhetsområdet funktionsnedsättning generellt beviljas mer boendestöd per månad än personer tillhörande socialpsykiatriens verksamhetsområde. Då stadsdelsförvaltningarna erhåller en schablonersättning för personer tillhörande personkrets 1 enligt LSS som beviljas boendestöd med minst tre timmar per vecka har personer bakåt i tiden ofta beviljats en insats som ger rätt till schablonbeloppet. Några handläggargrupper uppger vid dialogmötena att det i den egna verksamheten pågår ett arbete för att öka likställigheten och minska oskäliga skillnader för individer med liknande stödbehov vilket är positivt. Däremot ska inte schablonmässiga räkneverktyg och ramtider för att bedöma tidsåtgång användas istället för individuella bedömningar.

Kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet

För att kunna utforma en boendestödsinsats behövs inte bara kunskaper om individens behov och förutsättningar utan kunskap om diagnoser och hur svårigheter kan ta sig i uttryck för olika personer. I genomförandet måste även hänsyn tas till hur kognitiv förmåga såsom försämrat minne, koncentrationsförmåga och exekutiva funktioner påverkar. Att boendestödjare har kunskaper i

färdighetsträning i praktiken är en viktig grund som insatsen vilar på.

Jämställdhetsanalys

I urvalet av ärenden att granska har en jämn könsfördelning efterfrågats. I den faktiska fördelningen för beviljat boendestöd 2022 inom verksamhetsområdet utgör kvinnor 51 procent och män 49 procent. Det är vanligare med funktionsnedsättningar bland män än bland kvinnor. Fler män än kvinnor har insats enligt LSS, andelen män är högre än andelen kvinnor inom varje insats. En del av skillnaderna mellan könen kan förklaras genom skillnader i förekomst av diagnoser. Bland män är exempelvis utvecklingsstörning och autism vanligare än bland kvinnor i totalbefolkningen. Dessa diagnoser är kopplade till personkrets 1 i LSS och därmed till rätten till insatser. Skillnaden mellan könen är störst bland den yngre målgruppen vilket kan förklaras med att flickor många gånger får diagnosen senare än pojkar exempelvis när det gäller autism. Det är dock fler kvinnor än män som har en psykisk funktionsnedsättning. En bidragande orsak till att könsfördelningen är jämnare inom SoL än inom LSS är troligen att SoL inte har en avgränsad personkrets på det sätt som finns i LSS.¹ Bland professionella som möter målgrupperna som är aktuella för boendestöd behöver det finnas en kännedom om generella könsskillnader i hur diagnoser tar sig i uttryck liksom hur psykisk ohälsa visar sig mellan könen för att på bästa sätt kunna möta individens behov av stöd. Att lära sig mer om kvinnors och mäns generella villkor och att bli medveten om sina egna föreställningar kring kön är viktiga steg i att öka jämställdheten inom socialtjänstens samtliga verksamhetsområden.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet 6 december 2023. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet 7 december 2023.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner funktionshinderinspektörernas kvalitetsgranskning boendestöd inom funktionsnedsättning. Vidare föreslås att rapporten överlämnas till berörda samt övriga stadsdelsnämnder för kännedom.

¹ Ibid.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Boendestöd inom funktionsnedsättning - en kvalitetsgranskning i stadsdelsförvaltningarna Hägersten-Älvsjö, Hässelby-Vällingby, Skarpnäck och Södermalm

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2023-11-30
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2023-11-30